

JUDISKA CENTRALRÅDET I SVERIGE
THE OFFICIAL COUNCIL OF SWEDISH JEWISH COMMUNITIES

Yttrande av Judiska Centralrådet över Ku 2021:A rörande utredning om Forum för Levande Historias framtida inriktning

Judiska Centralrådet har beretts möjlighet att yttra sig över departementspromemorian Ku 2021:A rörande utredningen om Forum för Levande Historias framtida inriktning.

Genom beslut den 23 augusti 2021 uppdrog Regeringskansliet åt Ylva Wibaeus, universitetslektor vid Stockholms universitet, att biträda Kulturdepartementet i arbetet med att utreda konsekvenserna för Forum för levande historia av inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen (Ku 2021:A). Uppdraget har inneburit att se över hur Forum för levande historias uppgifter påverkas av inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen och med vilken inriktning Forum för levande historias arbete ska bedrivas framöver.

Härmed överlämnas Judiska centralrådets kommentarer till utredarens förslag.

Förslag 1: *Utgångspunkten för FLH:s uppdrag ska tas i lärdomar från Förintelsen. Bedömning: FLH ska inte ha som uppgift att främja arbete med tolerans. Detta ska framgå av § 1 i myndighetens instruktion vars första mening ska ha följande lydelse: Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen.*

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag och slutsats att begreppet tolerans ska strykas från instruktionen för att inte skymma uppdragets centrala fokus. Judiska Centralrådet tillstyrker slutsatsen att FLH ska vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen med reservation för att detta breda och allmänna fokus behöver kompenseras med avseende på utbildning om antisemitism som förklaringsgrund och drivkraft bakom Förintelsen. I Segerstedtinstitutets rapport *Education After Auschwitz—Educational Outcomes of Teaching to Prevent Antisemitism* (Mattson et al. 2021) uppmärksammades hur undervisning om Förintelsen ofta sker inom ramen för generell värdegrundsarbete där Förintelsen får funktionen av varnande exempel men frånkopplat från antisemitism som förklaringsgrund. Samt att antisemitismen tenderar att betraktas som underkategori till rasism vilket grumlar förståelsen av antisemitismens underliggande dynamik och uttrycksätt. Specifikt vad gäller antisemitism finns därmed en utmaning att inom ramen för FLH:s grunduppdrag kunna förmedla en historieskrivning som inte skymmer sikten utan åskådliggör antisemitismen som drivkraft bakom Förintelsen.

Förslag 2. *Forum för levande historias uppgifter i 1 § omformuleras.* Bedömning: FLH:s uppgifter i 1 § i myndighetens instruktion omformuleras och ska ha följande lydelse: *1 § Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen. Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Inom ramen för detta arbete har myndigheten särskilt till uppgift att: 1. främja grundläggande demokratiska värden utifrån kunskaper om Förintelsen, kommunistiska regimers och andra brott mot mänskligheten i historien. 2. Öka och fördjupa kunskaperna om antisemitism, antiziganism, rasism och intolerans.*

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag och slutsats med samma reservation som uttrycktes under ovanstående förslag.

Förslag 3. *Samverkan mellan Forum för levande historia och Statens historiska museer.* Bedömning: För att verksamheterna vid FLH och SHM ska kunna komplettera varandra behöver myndigheterna samverka och fungera som samarbetspartners. Samverkan mellan FLH och SHM behöver inte formaliseras.

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag om samverkan mellan FLH och SHM, men ställer sig tveksamt till slutsatsen att denna samverkan inte behöver formaliseras. Historien har lärt oss att konflikter och förtroendekriser uppstår mellan parter, det är en del av den demokratiska dynamiken och utveckling. Därför behövs avtal och gärna skrivs i tider av god samverkan. Det borgar för bättre förutsättningar för att kunna lösa konflikter när de uppstår.

Förslag 4. *Utveckla och stärka Forum för levande historias utbildningsvetenskapliga kompetens.* Bedömning: FLH bör ges i uppdrag att utveckla och stärka myndighetens utbildningsvetenskapliga kompetens.

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag och slutsats.

Förslag 5. *Ett insynsråd inrättas.* Bedömning: Ett insynsråd inrättas inom FLH. Detta ska framgå av myndighetens instruktion.

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag och slutsats.

Förslag 6. *Uppgift om Sveriges nationella minoriteter.* Bedömning: Regeringen bör överväga att ge FLH en permanent uppgift att öka och sprida kunskap om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige. Regeringen bör överväga att FLH ges en roll att hantera frågor som arbetet med sanningskommissionen, sannings- och försoningskommissionen och vitboken kommer att resultera i.

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag och slutsats, men vill samtidigt understryka betydelsen av att involvera den judiska minoriteten (liksom andra minoriteter) i frågor som rör de nationella minoriteternas historia och ställning.

Förslag 7. Uppgift att verka för att samordna insatser som stärker demokratin. Bedömning: Regeringen bör överväga att ge FLH en permanent uppgift att verka för att samordna och stödja demokratistärkande insatser som genomförs av andra aktörer.

Judiska centralrådet instämmer i utredarens förslag och slutsats.

Förslag 8. Uppgift att verka för att samordna och följa upp insatser för att motverka rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Bedömning: Regeringen bör överväga att ge FLH en permanent uppgift att verka för att samordna och följa upp insatser som genomförs av andra aktörer för att motverka rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Judiska centralrådet ställer sig tveksam till detta förslag. Vi menar att det finns en överhängande risk att detta särskilda uppdrag (som är ett mycket omfattande uppdrag) riskerar att överskugga själva grunduppdraget för FLH " ...ska främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen." Det riskerar också att skapa en otydlig gräns mot andra myndigheter vars huvuduppgift är att förebygga hatbrott t.ex. BRÅ. Däremot ställer vi oss positiva till att FLH får en permanent uppgift för samordning och uppföljning av insatser som genomförs av andra aktörer för att motverka antisemitism, eftersom det ligger helt i linje med ett arbete som utgår ifrån Förintelsen.

Stockholm den 27 juni 2022

Lena Posner Körösi

Ordförande

